

Gemeente van Christus,

Zoals in het weekbericht vermeld, houd ik vanavond een preek over de gedeelten die aan de orde zijn op de eerste avond van de wijkbijbelkringen. En het boekje dat daar gebruikt wordt begint met 3 Joh. En daarna 2 Joh. En daarna 1 Johannes. En daarom begin ik vanavond ook met 3 Joh.

Wat ik nog even van te voren wil zeggen, ik zal vanavond in de preek allerlei dingen aanstippen vanuit deze twee brieven, soms misschien kort. Maar diverse gedachten zullen in de te houden preken over 1 Joh. weer uitgebreider terugkomen. In die zin is deze preek een soort overview en preview.

De ouderling of de oudste zoals de NBV het Gr. woord presbyteros vertaalt. Presbyter. Een leider die gezag had over een aantal gemeenten. Misschien te vergelijken met een bisschop. In de 4^e eeuw nC schrijft Eusebius van Caesarea een bekend werk, een kerkgeschiedenis van de eerste 3 eeuwen, nog niet zo lang geleden weer opnieuw uitgegeven. Daarin maakt hij melding van een zekere Papias die zo130 nC schrijft over een zekere presbyter Johannes. En op basis van meer gegevens kan het zo zijn dat deze presbyter Johannes verantwoordelijk is voor deze twee brieven. Het gaat dus niet om Johannes de apostel.

De gemeenten waaraan hij schrijft liggen waarschijnlijk rondom Efeze. Efeze als de hoofdgemeente met daaromheen een aantal huisgemeenten en als tijd wordt gedacht zo ongeveer 90 na Christus.

Deze ouderling schrijft aan Gaius iemand die misschien leiding gaf aan zo'n huisgemeente.

Aan de *geliefde* Gaius die ik in waarheid *liefheb*. Dat klinkt gelijk heel warm. Die ik in waarheid lief dat betekent die ik werkelijk liefheb maar het betekent vermoedelijk nog meer. Iemand die ik liefheb omdat we dezelfde waarheid delen. Het woord "waarheid" is een heel belangrijk woord in het evangelie naar Johannes maar ook in de brieven.

Het duidt op de verbondenheid die er is omdat ze in dezelfde sfeer van de waarheid willen leven. Het doet denken aan de uitdrukking "in Christus verbonden" die je weleens aantreft als afsluiting van een mail of zelf gebruikt. "Met broederlijke groet, met zusterlijke groet, in Christus verbonden". Je hebt elkaar lief "in waarheid" dat gaat nog verder dan algemene liefde. Je weet je bijzonder met elkaar verbonden. In de Johannesbrieven is het zelfs zo dat je elkaar pas echt kunt liefhebben je verbonden bent in diezelfde waarheid.

En misschien herkennen we daar ook wel iets van. Dat de liefde tot broers en zussen het meest intens is met degene met wie je het meest deelt en met wie er de meeste herkenning is in het geloof.

De ouderling is ook erg verblijd [3] toen er broeders kwamen die van uw waarheid getuigden, hoe u in de waarheid wandelt. Blijkbaar waren er broeders van de gemeente van de ouderling op bezoek geweest bij de huisgemeente van Gaius. En hun verslag was positief. “Ik heb geen grotere blijdschap dan hierover dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen”.

Kinderen is een typische uitdrukking in de Johannesbrieven voor degenen voor wie de ouderling pastorale zorg heeft. Hij ziet zichzelf als een vader en de gemeenteleden als kinderen.

Dat zien we misschien niet meer helemaal zo in onze tijd als mondige mensen dat een predikant als een vader is en gemeenteleden als kinderen, maar de gedachte hier is wel heel mooi en wezenlijk nl. dat je blij bent als leiding van de gemeente als gemeenteleden in de waarheid wandelen. Dat is toch ook iets wat wij als kerkenraad fijn vinden. Of iets aangescherpt, belangrijk vinden. Het is ons toch niet om het even hoe gemeenteleden in het leven staan. Dat hoort toch ook bij ons pastorale betrokkenheid. En hoe wij zelf in het leven staan natuurlijk. Om mee te beginnen.

“In de waarheid wandelen”. Waarheid heeft niet alleen te maken met wat je gelooft maar ook hoe je vervolgens leeft. Leef je vanuit de waarheid, leef je dicht bij de waarheid en in het Joh.ev. horen wij over Jezus die van zichzelf zegt dat Hij de Waarheid is. Leven we dichtbij Jezus, leven we in verbondenheid met Hem, leven wij vanuit hoe Hij in het leven stond, leven we vanuit wat Hij ons heeft meegegeven als richtlijnen.

Dat Gaius en andere gemeenteleden in de waarheid wandelen, blijkt hieruit dat hij de broeders die langskwamen hartelijk heeft ontvangen. En dan gaat het om gastvrijheid. We moeten bedenken in die tijd waren er nog al wat rondreizende evangelisten. In vs. 7 wordt gesproken over: “Want ze zijn voor Zijn Naam uitgegaan”. En we vinden in het NT op verschillende plekken de oproep om aan hen gastvrijheid te verlenen.

Wij moeten dan zulke mensen ontvangen, opdat wij medewerkers van de waarheid mogen worden [8]. Dat is mooie gedachte, als u predikanten ondersteunt financieel en dat doet u door kerkbalans, of evangelisatie-, zendingswerk ondersteunt door een bijdrage aan bijvoorbeeld de GZB of IZB dan wordt u dus een medewerker van de waarheid. Ik vind dat een mooie gedachte. Als we ons niet zelf geroepen weten om een evangelist te zijn of zendingswerker of pionier maar we ondersteunen hen wel in hun werk dan werken we dus ook mee in het werk van Gods Koninkrijk. Mooi om zo naar de gemeente te kijken, gaven en talent gericht en te waarderen wat er gebeurt.

Tot nu is de brief vrij positief met nog wel een oproep aan Gaius om de broeders die waarschijnlijk nu voor de tweede keer langskomen ook weer alle nodige support te bieden voor de terugreis.

Maar dan komt de ouderling met een punt dat eigenlijk de aanleiding is tot deze hele brief en dat heeft te maken een zekere Diotrefes. Ik heb aan de gemeente geschreven zegt de ouderling. Mogelijk is dat de gemeente waartoe ook Gaius behoort. Diotrefes heeft mogelijk een leidinggevende positie in de gemeente. De ouderling schrijft dat hij onder hen steeds de eerste wil zijn en als je doorleest zie je dat het niet botert tussen de ouderling en Diotrefes. “Hij erkent ons niet en belastert ons met kwaadaardige praatjes.”

We krijgen zomaar even een inkijkje in een gemeente eind 1^e eeuw vC. En we zien dat er ook toen al onenigheid en gedoe voorkwam. Niets menselijks is de geschiedenis vreemd ook niet van de kerk. Het heeft misschien ook met inhoud te maken gezien vs. 11 maar zoals u wellicht dat veel conflicten in de kerk hebben ook te maken met botsende persoonlijkheden. Daar zie je hier ook iets van. Kun je omgaan met de ander die heel anders in elkaar steekt? Dat is wel de opdracht die we met elkaar hebben. Hoe gaat het als we het anders zien dan een ander, anders willen?

Diotrefes wil steeds de eerste zijn. Dat kan een valkuil zijn. Dat je misschien niet eens bewust wel heel graag wil dat jouw wens leidend is. Dat kan spelen in een kerkenraad, onder predikanten en ook als gemeenteleden.

De ouderling is tot nu niet erg gevorderd in zijn poging om Diotrefes tot andere gedachten te brengen en zal dan ook persoonlijk naar de gemeente te komen om de zaak naar zijn hand te zetten.

Tegen het slot van de brief komen we nog een andere figuur tegen, Demetrius en daar wil ik deze brief mee afsluiten. Van hem net als van Gaius is een goed getuigenis gegeven door allen en door de waarheid zelf en ook wij geven een goed getuigenis van hem. Dat is mooi als mensen een goed getuigenis van ons geven, een vraag die ik stel: Hoe denkt u dat de mensen u zien? Wat zien ze van u, van mij?

Tot zover de 3^e Joh. brief. We gaan nu kijken naar de 2^e Joh.brief.

Die begint ook weer zo mooi als de 3^e brief begon. De ouderling aan de uitverkoren vrouw en haar kinderen. Een vrouw is beeld van de gemeente. Zoals in het OT gesproken kan worden over een vrouw als beeld voor Israel zoals bij voorbeeld in Jes. 54 en in NT kennen we het beeld van de bruid als beeld voor de gemeente.

Uitverkoren vrouw. We zijn als gemeente van Christus uitverkoren mogen we horen. We hebben een bijzondere positie. Dankzij de liefde van God. En ook hier weer “die ik in waarheid liefheb”, “omwille van de waarheid” vs. 2. Het geloof scheidt eigen en soms zelfs heel nauwe banden.

“De waarheid die in ons blijft en met ons zal zijn tot in eeuwigheid”. Een enorm vertrouwen dat hier wordt uitgesproken. En dat heeft te maken met die waarheid. Een vertrouwen dat je blijvend in je leven kan worden gevoed en aangestuurd door die waarheid. Misschien is dat ook wel goed om te horen. Je hoeft je geloof niet te verliezen want de waarheid heeft het in zich dat ze altijd in je kan zijn en komen, dat je er altijd door kan worden beïnvloed. Dat de waarheid jou geschonken door de Geest van de waarheid [Joh.ev.] altijd in je kan blijven. Dat is een bemoedigende gedachte.

En dan lezen we ook weer net als in de brief van zojuist ik heb me er zeer over verblijd [4] dat ik er onder uw kinderen gevonden heb die in de waarheid wandelen. Wat opvalt is dat er nu staat “ik heb er *onder uw kinderen* gevonden die in de waarheid wandelen”. Dat is een pijnlijk verschil met de vorige brief. De reden is wat straks gezegd zal worden dat er ook misleiders in de gemeenten actief en die wandelen niet in de waarheid, niet meer.

Je kunt in de gemeente blijkbaar niet iedereen over 1 kam scheren er kunnen er zijn die niet in de waarheid wandelen. Het blijft dus nodig onszelf die spiegel voor te houden, hoe zit dat in mijn leven, hoe zat dat en hoe zit dat nu?

En daar koppelt de ouderling een verzoek aan vast, een dringend verzoek. Ik vraag u: “laten wij elkaar liefhebben”. Dat is natuurlijk iets wat we veel horen in de kerk. We moeten elkaar liefhebben maar wat bedoelt *Johannes* met elkaar liefhebben?

Dat wordt duidelijk gemaakt in vs. 6, dit is de liefde, dat wij wandelen naar Zijn geboden. Dit is het gebod dat u vanaf het begin gehoord hebt, zegt hij. En als we dan 1 Joh. 3:23 ernaast leggen, daar lezen we: “En dit is het gebod: dat wij geloven in de Naam van Zijn Zoon Jezus Christus en dat wij elkaar liefhebben, zoals Hij ons een gebod gegeven heeft”

Het beeld dat hieruit naar voren komt, elkaar liefhebben kun je pas echt als je ook samen leeft in de waarheid. Ik zei het al eerder maar dat is iets wat we steeds weer zien terugkomen in de Johannesbrieven. Want als je leeft in de waarheid dan ben je verbonden met God. En pas als je echt verbonden bent met God kun je dan de ander ook echt liefhebben want de liefde is uit God.

En het probleem is nu dat er zijn die niet meer in de waarheid zijn. Dat is vs. 7 er zijn veel misleiders die niet belijden dat Jezus Christus in het vlees gekomen is. En die kunnen dus ook niet meer elkaar liefhebben. Dus als Johannes in de vz. 5-6 oproept om elkaar lief te hebben, zit daar in zijn denken achter dat je dus weer in de waarheid moet gaan komen, in de waarheid moet gaan wandelen. Zoals vs. 3 al duidelijk maakte “in waarheid en liefde” In waarheid en liefde gemeente zijn dat zijn twee kanten van 1 medaille voor Johannes. En dat is een belangrijke constatering.

Goed, na al deze uitleg om wat grip proberen te krijgen op niet eenvoudige denken van Johannes maar dit is een spannende kwestie. Want we hebben wel eens vaker gezien in het verleden dat het soms twee dingen zijn die in spanning tegenover elkaar staan. En dat dan gezegd wordt je moet elkaar liefhebben, elkaar blijven vasthouden als gemeente ook als je anders denkt over zaken, over wat de waarheid is in een bepaalde kwestie of als je anders denkt over wat het *wandelen in de waarheid* betekent als het gaat om een bepaalde ethische kwestie of praxis.

Een spanningsveld tussen waarheid en liefde. In onze tijd lijkt het adagium “elkaar liefhebben ook juist in verschillen” nogal geplaatst te worden boven kwesties rondom waarheid met de wens om met “elkaar liefhebben” alles op te lossen of in ieder geval de eenheid te bewaren.

Het denken van Johannes – het Woord van God – kunnen we misschien dan ook als strak, streng ervaren. Dat ervaren we misschien ook als we de vz. 10 en 11 lezen. “Als iemand bij u komt en deze leer niet brengt [dat is de leer van Christus vs. 9], ontvang hem niet in huis en begroet hem niet, want wie hem begroet, die heeft deel aan zijn slechte werken”. Het gaat dan om het binnenlaten van evangelisten en predikers met een misleidende boodschap.

Dit denken kom je nog wel tegen onder bepaalde christelijke groeperingen in ons land maar de tendens is toch meer dat we er moeite mee hebben. En dat we dan zeggen je moet juist met in elkaar gesprek blijven, naar elkaar luisteren wat heeft iemand nu echt te zeggen, de dialoog zoeken, niemand heeft de waarheid in pacht.

Ik vermoed dat in de besprekingen in de wijkbijbelkringen hier ook tegen aan gelopen wordt. Maar deze gedachte komen we niet alleen tegen bij Johannes maar op diverse plaatsen in het NT en ook in de Vroege Kerk. Je niet inlaten met mensen die niet in de waarheid zijn en een bedreiging voor jou kunnen zijn.

Tegelijk hebben we er natuurlijk ook iets van, als er staat: “Als iemand bij u komt en deze leer niet brengt, ontvang hem niet in huis en begroet hem niet”. Je kunt daarbij ook denken aan het huis van de gemeente, in die tijd kwam men samen in huizen, huisgemeenten net als die huisgemeente van Gaius. Zo nodigen wij als gemeente ook niet alle predikanten uit de PKN uit op onze kansel. Er is een bepaalde breedte – we zijn niet te nauw in onze ingewanden voor wie deze bijbelse taal kent – maar niet alle geluiden klinken hier. We achten het blijkbaar goed om een bepaalde afgrenzing te kennen.

En dan komen we ook bij waar het om gaat, wat er op het spel staat: “Let op uzelf, opdat we niet verliezen waarvoor wij gewerkt hebben”. Dat lijkt in contrast te staan tot wat we hoorden in vs. 2 dat de waarheid in ons blijft en met ons zal zijn tot in eeuwigheid”. Maar blijkbaar kunnen we het toch verliezen. In vs. 9: “Ieder die overtreedt en niet blijft in de leer van Christus”. Dat kan dus dat je niet blijft in de leer van Christus.

Maar het ligt niet aan de waarheid. *Die kan* in je blijven en met je zijn tot in eeuwigheid. Maar je kunt je dus laten meevoeren. Er kunnen verleiders zijn.

Wat zou dat voor ons kunnen zijn in onze tijd verleiding op het terrein van de leer, op het terrein van het christelijk leven. Welke verleiders zijn er? Wie zijn verleiders? Of deels verleiders? Spannend.

Een stevige brief deze 2 Joh-brief steviger nog dan 3^e Joh brief.

Maar waar het om gaat is dat wij bewaard blijven bij de waarheid van het evangelie van Jezus Christus persoonlijk en als gemeente. En dat vinden we toch belangrijk of niet. En dan is het wel goed als daar de vinger bij gelegd wordt door het woord van deze ouderling. En waar het de ouderling dus ook om gaat is de blijdschap als wij in de waarheid wandelen. Ook een thema bij Johannes. Hij sluit daar ook mee af: Ik hoop naar u toe te komen en van mond tot mond met u te spreken, opdat onze blijdschap volkomen zal zijn”.

Stevige thematiek dus en ernstig ook maar mag net als bij Johannes de boventoon zijn de blijdschap die er mag zijn voor ons door het geloof dat we hebben ontvangen, door het geloof dat in ons levend wil blijven door het Woord en de Geest van de levende God.

Amen.